

Planten in HERFSTTOOI

Maaike Eras werkt op de tuinontwerpafdeling van PlantenTuin Esveld en heeft een diepgewortelde liefde voor planten. ‘Voor mij is PlantenTuin Esveld een snoepwinkel, maar ik doe ook inspiratie op in de natuur.’ Voor Groei & Bloei selecteert ze regelmatig 7 topplanten. Deze keer: herfstkleur!

tekst MAAIKE ERAS | beeld PLANTENTUIN ESVELD

Als de dagen korter worden en de ochtenden vochtiger, beginnen de eerste bomen en struiken te verkleuren. De tuin krijgt hierdoor een extra dimensie. De tuin gaat gloeien, verdiept zich, en krijgt contrasterende kleuren. Dit gebeurt precies op het moment dat de zomerbloeiende vaste planten het voor gezien houden. Maar ... hoe zit dat nu eigenlijk met die herfstkleur?

Groen licht

In de zomer zien wij groene bladeren aan de boom. Maar wat we eigenlijk zien is de terugkaatsing van het groene licht, de andere kleuren worden geabsorbeerd. In de herfst breekt de plant het bladgroen af, en neemt het weer op. En dan ontstaat het verschijnsel van het verkleuren. In het blad zat al een gele en oranje kleurstof, en die wordt nu

> ‘Zon, voldoende licht en goede genen geven kleur aan de herfst’

zichtbaar. En wat betreft de roodpaarse kleur die je soms ziet: die wordt in deze periode aangemaakt uit de suikers die in het blad zitten. Dat rode pigment beschermt de plant als een soort uv-filter tegen de scherpe najaarszon en de eerste vorst. Hierdoor krijgt de plant meer tijd om de bruikbare stoffen uit het bladgroen weer op te nemen.

Invloeden

Niet alle planten krijgen een mooie herfstkleur. Dit hangt van verschillende factoren af, zoals hun genetische aanleg voor wat betreft de vorming van de kleurstoffen. De ene plant maakt veel geel, en weinig oranje aan of andersom. Sommige planten zijn veel beter in staat om de roodpaarse kleurstoffen aan te maken dan andere. Er zijn ook planten die zó langzaam hun bladgroen afbreken en terugtrekken, dat de mooie herfstkleur geen kans krijgt om te verschijnen.
Het weer heeft ook invloed op de verkleuring. Het ene jaar zie je een mooiere verkleuring dan het andere jaar. De temperatuur in de zomer, de koelte van de nachten, vroege of late vorst, stress ... het is allemaal van invloed op de kleur. ▶

TIPS & WEETJES

- **MOOIE HERFSTKLEUR**
  Wil je gegarandeerd een mooie herfstkleur? Kies dan een plant die van nature al makkelijk verkleurt. Dit zijn over het algemeen planten uit een landklimaat.
- **IN DE ZON**
  Zorg dat de zon de plant kan bereiken. In de zon kan de plant meer suikers produceren en opslaan in de bladeren. Hierdoor kan de plant meer rode kleurstof aanmaken.
- **LANDKLIMAAT**
  In het oosten van het land heb je net iets meer invloed van het landklimaat en hierdoor meer kans op een mooie rode herfstkleur dan in het westen.
- **KORTERE DAGEN**
  Als de dagen korter worden en de temperatuur daalt, stopt de plant met de productie van bladgroen.
- **ENERGIE OPSLAAN**
  Het afbreken en terugtrekken van de bladgroenkorrels dient om de energie op te slaan voor de vorming van de knoppen in het volgende voorjaar.
- **KOELE NACHTEN**
  De mooiste herfstkleuren ontstaan in een herfst die zacht begint, gevolgd door koele nachten zonder heel veel regen, hagel of storm. De plant begint eerst aan de zonnige kant te verkleuren.
- **STRESS**
  Een rode herfstkleur kan ook ontstaan door stress, zoals een te hoge zoutconcentratie, te weinig ruimte voor de wortels, of als de plant verwond is.

Esveld Tuinontwerp

Maaike Eras maakt beplantingsplannen voor Esveld Tuinontwerp en geeft ook tuinadvies. Binnen het team is zij de kennisbron over de bodem, biodiversiteit, inheemse planten en natuurinclusiviteit in tuinen. Meer info: esveld-tuinontwerp.nl.

De beste

Maaikes top 7

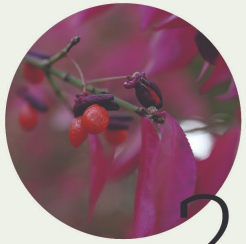
1

Acer palmatum

De Japanse esdoorn mag niet ontbreken. De cultivar 'Omato', uit de Amoenum Groep, kleurt in de herfst spectaculair oranjerood. Echt een blikvanger! Maar er zijn veel Japanse esdoorns die mooi verkleuren in de herfst. Het is dus nu het uitgelezen moment om een esdoorn uit te kiezen. De plant houdt van luchtige grond en weinig voeding. In een pot doet deze esdoorn het ook prima, en zelfs als bonsai!

'Het is nu het uitgelezen moment om een esdoorn uit te kiezen'

2

Euonymus alatus

De gevleugelde kardinaalsmuts wordt bijna onwerkelijk rood in de herfst. De plant krijgt prachtige kurklijsten, die wel wat van vleugels weg hebben. De knaloranje/roze vruchtjes hangen in de herfst nog aan de takken en maken het feest compleet. De plant is zeer winterhard, en niet windgevoelig. Zet 'm in de zon voor de mooiste herfstkleur. 'Blade Runner' heeft de opvallenste kurklijsten. 'Compactus' wordt niet hoger dan 125 cm. *Euonymus* houdt van goed doorlatende grond. Heb je klei? Meng er dan wat scherpzand doorheen.

3

Hydrangea quercifolia

De bladeren van de eikenbladhortensia kleuren niet alleen prachtig rood, ze blijven ook nog eens heel lang aan de plant zitten. In een zachte winter valt het blad pas als de nieuwe knoppen gaan zwellen. Een beetje zon kan de rode kleur stimuleren. Niet alle eikenbladhortensia's kleuren even mooi in de herfst maar *H. quercifolia* 'Ruby Slippers' heeft een stabiele kleurontwikkeling. 'Burgundy' verkleurt, zoals de naam al doet vermoeden, naar wijnrood.

4

Ginkgo biloba

De Japanse notenboom verandert in de herfst in een boom van goud. Het blad wordt zo geel dat het bijna niet echt lijkt. Het is een zeer sterke boom, die al bestond vóór de periode van de dinosauriërs. Voor de kleine tuin is *G. biloba* 'Mariken' een goed alternatief. 'Menhir' blijft relatief smal, zoals de naam al doet vermoeden. Voor elke tuin is er wel een *Ginkgo* te vinden!

'Alsof hij naar een feestje gaat dost *Fothergilla* zich uit in de prachtigste kleuren'

5

Fothergilla major

De lampenpoetserstruik valt in de bloeiperiode op door de lampenpoetsers die de nog kale struik sieren. Hierna volgt een wat saaiere periode. Totdat de herfst zijn intrede doet! Alsof hij naar een feestje gaat dost *Fothergilla* zich uit in de prachtigste kleuren, van geel tot dieporanje. *Fothergilla x intermedia* 'Blue Shadow' heeft in de zomer blauwgroen blad, weer eens wat anders dan groen. Bloeit in april en houdt van halfschaduw en humusrijke grond. Een prachtige heester die niet snel groeit. Dus zeer geschikt voor de kleinere tuin.

6

Itea virginica

De bloemwilg vindt het fijn in de halfschaduw, op een niet te droge plek. Een natte plek wordt ook goed verdragen. In de zomer geuren de bloemen naar honing en trekken veel bijen aan. In de herfst kleuren de bladeren helderrood. De blaadjes zijn goed beschermd door de rode kleurstof, ze vallen pas tegen het einde van de winter, of zelfs in het voorjaar, van de plant. Een toppertje, zeker de cultivar *Itea virginica* 'Henry's Garnet'.

'In de zomer geuren de bloemen naar honing en trekken veel bijen aan'

'Perzisch ijzerhout is qua herfstkleur een beetje eigenwijs'

7

Parrotia persica

De takken van Perzisch ijzerhout groeien alle kanten op en ook qua herfstkleur is-ie een beetje eigenwijs. De verkleuring begint al vroeg in het najaar en geen blad kleurt hetzelfde. Het gaat van geel tot oranje tot dieprood, soms zelfs paars. Soms zijn de bladranden al dieporanje, terwijl het midden nog groen is. Een *Parrotia* kan best breed worden, maar er zijn ook cultivars die smaller blijven. Bijvoorbeeld 'Bella' of 'Vanessa'. 'Felicie' blijft ook vrij smal, en kleurt in de herfst prachtig rood. ◆